

ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

**Effect on Quality of Life and Adjustment of Elders in the Coronavirus
Disease 2019 Epidemic (COVID-19): A Case Study of Ban Bung
Subdistrict Administrative Organization, Mueang District,
Phichit Province**

เกศรินทร์ วิงพัฒน์ และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kessarin Wingpat and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Kessarin.w@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือ 1) ระดับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 3) ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุจำนวน 269 คน ได้มาจากการแทนค่าในสูตรของยามานะ ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันทุกด้าน 3. ข้อเสนอแนะและมาตรการ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกันผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกันปฏิบัติตน 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา

* วันที่รับบทความ: 22 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 22, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

คำสำคัญ : ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต; การปรับตัว; ผู้สูงอายุ; ไวรัสโคโรนา 2019

Abstracts

The objectives of this study were to study the: 1) level of the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 2) to compare the personal factors to the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019, and 3) suggestion and measure for reducing the effect on the life quality of the elders in the Coronavirus Disease 2019 This research applied the Quantitative Research. The sample was 269 elders from the calculation formula of Taro Yamane. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

Results of the Research 1. Overall, the level of the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 was at the high level. 2. The comparison found that the elders having the different income had the different opinion to the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 Epidemic (COVID-19t Province at 0.05 of statistical significance. 3. The the suggestion and measure for reducing the effect on the life quality of the elders in the Coronavirus Disease 2019 had 4 measures: 1) the measure for public health, 2) the measure for preventive medical supplies, 3) the measure for prevention and practice, and 4) the measure for helping.

Keywords : Impact on Quality of Life; Adaptation; Elderly; Coronavirus 2019

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด-19 ในชุมชนเป็นวงกว้างและกระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งเชื่อกันว่าติดต่อกันได้ทางละอองฝอยของสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย ละอองจากการไอ จาม หรือการพูดคุยใกล้ชิดในระยะ 1-1.5 เมตร และการสัมผัสสารคัดหลั่งที่อยู่ตามสิ่งของต่างๆ แล้วไปโดนเยื่อต่างๆ เช่น ตา จมูก ปาก ประกอบกับการแพร่เชื้อสามารถติดต่อจากผู้ติดเชื้อที่ยังไม่แสดงอาการได้ โดยหากมีการติดเชื้อในผู้ที่ร่างกายไม่แข็งแรงรวมถึงผู้สูงอายุจะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว นับตั้งแต่สถานการณ์โควิด-19 แพร่ระบาดในประเทศไทย ไม่เพียงแต่ส่งผลให้ประชาชนเจ็บป่วยและเสียชีวิต ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง และกลุ่มเปราะบางซึ่งเป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่นย่อมได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า นอกจากนี้ความสามารถในการปรับตัวของกลุ่มนี้ก็น้อยกว่าหากปราศจากความช่วยเหลือจากภายนอก เพราะผู้สูงอายุมีร่างกายที่เสื่อมถอยไปตามอายุจึงมีความเสี่ยงในด้านสุขภาพและต้องการการดูแลที่มากกว่า และเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเกษียณ ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ที่น้อยกว่าในวัยทำงานจึงได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : 3) จากรายงานสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การสหประชาชาติมีรายงานไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ประชากรของผู้สูงอายุที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยมีสาเหตุจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบกับอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรมีทิศทางที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของประเทศไทยเองก็ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แตกต่างกับภูมิภาคอื่นๆ ดังข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560 ว่าประเทศไทยใกล้เข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ ผู้สูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากข้อมูลในปี พ.ศ.2537 สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.7 ในปี พ.ศ.2560 เมื่อพิจารณาถึงสิทธิการรักษาของผู้สูงอายุหรือสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบัน(ไม่รวม ไม่ทราบว่ามี/ไม่มีสวัสดิการฯ) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99.2) มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลหลักมีเพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้นที่ไม่มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สำหรับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลหลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่(ร้อยละ 83.2) เป็นสวัสดิการจากรัฐ คือ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) รองลงมา คือ ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ ประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน รัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุพิจารณาจากการที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว พบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 3.6 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 7.7 8.6 และ 8.7 ในปี 2545 2550 2554 และ 2557 ตามลำดับ ผลสำรวจปี 2560 มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.8 และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับสมาชิกอื่นๆ ในครัวเรือน เช่น อยู่กับคู่สมรส บุตร/พี่/น้อง/ญาติ ผู้ดูแลฯ มีร้อยละ 89.2 (กลุ่มประชากรสัมพันธ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเมืองพิจิตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองพิจิตรประมาณ 6 กิโลเมตร มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 67 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบจำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่ที่ 2 บ้านบุงหมู่ที่ 3 บ้านไผ่ชุมแสงหมู่ที่ 5 บ้านหนองไผ่หมู่ที่ 6 บ้านวังตาน้อยหมู่ที่ 7 บ้านวังกลมเหนือในส่วนพื้นที่ของหมู่ที่ 1 บ้านวังกรด และ หมู่ที่ 4 บ้านวังกลมใต้ อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังกรดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน สำหรับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้ดำเนินการจัดสวัสดิการตามบทบาท อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ได้แก่การจ่ายเบี้ยยังชีพ การดูแลสุขภาพ นันทนาการ ที่อยู่อาศัย รายได้ สภาพและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในตำบลบ้านบุงนั้น มีลักษณะสอดคล้องกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ของประเทศ กล่าวคือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลาน ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย แต่ครอบครัวจะมีแนวโน้มเล็กลงจากครอบครัวขยายที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างน้อยสามรุ่น ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตโดยลำพังมากขึ้น โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทสู่เมืองที่อื่น และยังมีผู้สูงอายุอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีญาติ พี่ น้อง เป็นโสด หรือไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่จะให้ความเกื้อหนุน ดูแล หรือถูกทอดทิ้ง

จากสถานการณ์โควิด - 19 ที่รัฐบาลได้มีมาตรการเยียวยากลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากโควิด - 19 โดยมีกลุ่มผู้สูงอายุทั่วประเทศจำนวน 9.66 ล้านคน และได้มีแนวทางต่างๆ ของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยรายงานความคืบหน้าในการลงทะเบียนฉีดวัคซีนของกลุ่มผู้สูงอายุ/กลุ่ม 7 โรค ทั้งจังหวัดพิจิตร จำนวน 114,142 ราย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร” ตามประเด็นศึกษาระดับคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อได้เรียนรู้ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นกรณีศึกษาเก็บข้อมูลใช้ในการวางแผนการพัฒนางานสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร จำนวน 817 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร จำนวน 269 คน ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน่ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโร

นำ 2019 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีการของ Likert Method โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Form)

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคูณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคูณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.841

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

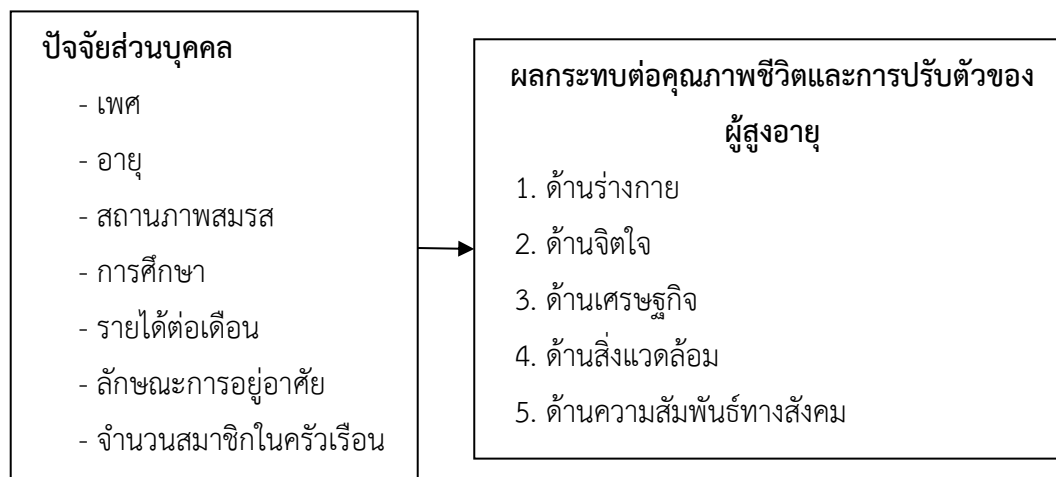
ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากผู้สูงอายุ จำนวน 296 ชุด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t-test ค่าสถิติทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance) และการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวม

ลำดับ	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัว ของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสุขภาพกาย	4.14	0.707	มาก
2	ด้านจิตใจ	3.78	0.832	มาก
3	ด้านเศรษฐกิจ	3.79	0.755	มาก
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.01	0.710	มาก
5	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.44	0.719	มาก
ภาพรวม		3.88	0.673	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.673) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพกาย รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคมตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 2 การปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-1.229	-	0.220	-	✓
อายุ	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.289	0.749	-	✓
สถานภาพ	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.863	0.423	-	✓
การศึกษา	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.363	0.696	-	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	3.481*	0.016	✓	-
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	1.592	0.205	-	✓
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.991	0.373	-	✓

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ลำดับ	แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ	ความถี่
1	มาตรการด้านสาธารณสุข - ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย - มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ	52
2	มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน - จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ - จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ	43
3	มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน - ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ - เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร - ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ - หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์	35
4	มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา - การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ - จัดทำคู่มือมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุ	85

จากตาราง 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุ

และเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน คือ ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์ 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือ มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร เพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพกาย รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ต้องการให้มีบริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ต้องจัดมีบริการพาหนะในการรับส่งผู้สูงอายุไปโรงพยาบาลในกรณีเจ็บป่วยและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิญญูทิพย์ บุญทัน และคณะ, 2563 : 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) และระดับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) พบว่าผู้สูงอายุไทยมีการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลางอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับมากและพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) อยู่ในระดับดี

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ประจำประเทศไทยและวิทยาลัยประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563 : 2) ได้ทำการสำรวจผลกระทบของการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อประชากรสูงอายุในประเทศไทยซึ่งดำเนินการในเดือนกรกฎาคมพ.ศ. 2563 ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำงานมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทนอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีรายได้จากการทำงานบุตรและดอกเบี้ยเงินออมลดลงในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 อีกด้วยในด้านสุขภาพร้อยละ 20 ของผู้สูงอายุระบุว่าตนเองมีอาการทางสุขภาพจิตอย่างน้อยหนึ่งอาการเป็นบางครั้งหรือตลอดเวลาในช่วงระหว่างการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ซึ่งได้แก่วิตกกังวลร้อยละ 57.2 ไม่อยากอาหารร้อยละ 47.3 เหนื่อยร้อยละ 25 และไม่มีความสุขร้อยละ 23.3 สัดส่วนดังกล่าวทั้งหมดแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างผู้สูงอายุชายและหญิงแต่มีค่าสูงกว่าสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในเขตเมืองเมื่อเปรียบเทียบกับเขตชนบท นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังมีแนวโน้มที่จะมีอาการเหงามากกว่าผู้สูงอายุที่มีลักษณะการอยู่อาศัยในรูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดระบุว่าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดใหญ่ของโควิด-19 จากโทรทัศน์และวิทยุและสมาชิกในครอบครัวทั้งนี้ร้อยละ 19.2 ของประชากรไทยหรือของประชากรทั้งหมด 12 ล้านคนมีอายุมากกว่า 60 ปีโดยทุกๆ 1 ใน 10 ของผู้สูงวัยเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 80 ปีผู้สูงอายุจำนวนประมาณ 1.9 ล้านคนหรือร้อยละ 16 ของผู้สูงอายุทั้งหมดอยู่ในภาวะสุขภาพไม่แข็งแรงโดย 1 ใน 8 หรือประมาณ 252,000 คนของผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ระบุว่ามีความสุขไม่เต็มมากผู้สูงอายุบางคนเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายหรือถูกทอดทิ้งโดยสมาชิกในครอบครัวโดยไม่มีการรายงานต่อเจ้าหน้าที่แหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ร้อยละ 16 มาจากลูกร้อยละ 22 มาจากการหารายได้ด้วยตนเองมีเพียงผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่มีรายได้จากการออมหรือมีทรัพย์สินและได้รับบำเหน็จบำนาญความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุอาจได้รับผลกระทบรุนแรงขึ้นได้หากพวกเขาไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการอยู่อาศัยโดยเฉพาะในครัวเรือนที่พวกเขาต้องพึ่งพารายได้ของลูกและถ้าลูกๆ ของพ่อแม่ผู้สูงอายุอยู่ในภาวะตกงานจะทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจหนักมากขึ้น

ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากาก

อนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน คือ ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์ 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญญาณัฐ ไพคำ, 2561: 43) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยโดยใช้รูปแบบการศึกษาในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยสำคัญของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุการใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรสนับสนุนด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่
2. ภาครัฐควรสนับสนุนด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ ในพื้นที่
3. ภาครัฐควรสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2. ควรศึกษาคามพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับประเภทกิจการและกิจกรรม กลุ่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สำนักงานสถิติฯ เผยผลสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib14/News/2561/07-61/N10-04-61.pdf>.

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ประจำประเทศไทย และ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). บทสรุปผู้บริหาร ผลกระทบโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/covid-19_report-online-revised_2021.pdf.

กัญญาณัฐไฟคำ. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 7 (2), 19-26.

วิญญูทัยบุญ บัญทัน และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลตำรวจ. 2 (12), 323-337.